בטיל ליה לגבי רובה והוה ליה קרפף יותר מבית סאתים ואסור? אלא אי איתמר הכי איתמר הא מיעוטא שרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא דלא הוי בית סאתים אבל בית סאתים אסור, כמאן כרבנן ורב ירמיה מדיפתי מתני לקולא *הא מיעוטא שרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא בית סאתים אבל יותר מבית סאתים אסור כמאן כר"ש: נטע רובו הרי הוא כחצר ומותר: אמר רב יהודה אמר אבימי והוא שעשויין אצטבלאות ורב נחמן אמר אע"פ שאין עשויין אצטבלאות, מר יהודה אקלע לבי רב הונא בר יהודה חזנהו להנהו דלא עבידי אצטבלאות וקא מטלטלי בגוייהו אמר ליה לא סבר לה מר להא דאבימי? אמר ליה אנא כרב נחמן סבירא לי. אמר רב נחמן אמר שמואל קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, כיצד הוא עושה? פורץ בו פירצה יתר מעשר וגודרו ומעמידו על עשר ומותר, איבעיא להו פרץ אמה וגדר אמה, [ופרץ אמה וגדרה] עד שהשלימו ליותר מעשר מהו? א"ל לאו היינו דתנן *כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים ובעי חזקיה ניקב כמוציא זית וסתמו וחזר וניקב כמוציא זית וסתמו עד שהשלימו למוציא רמון מהו ואמר ליה רבי יוחנן: רבי שניתה לנו *סנדל (א) שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס, נפסקה שניה ותיקנה טהור (בה) מן המדרס אבל טמא מגע מדרס ואמרת עלה מאי שנא ראשונה דהא קיימא שניה, שניה נמי הא *קיימא ראשונה, ואמרת לן עלה פנים חדשות באו לכאן הכא נמי פנים חדשות באו לכאן *קרי עליה ליתדין בר אינש, איכא דאמרי כגון דין בר נש. אמר רב כהנא רחבה שאחורי הבתים אין מטלטלין בו אלא בד' אמות ואמר רב נחמן אם פתח לו פתח מותר לטלטל בכולו, פתח מתירו, ולא אמרן אלא שפתח ולבסוף הוקף אבל הוקף ולבסוף פתח לא, פתח ולבסוף הוקף פשיטא? לא צריכא דאית ביה בי דרי מהו דתימא אדעתא דבי דרי *עבדיה, קמ"ל. קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה ונתמלא מים סבור רבנן למימר כזרעים דמו ואסיר אמר להו רב אבא (*אבוה) *דרב בריה דרב משרשיא הכי אמרינן משמיה דרבא מים כנטעים דמו ושרי

אמר

בטיל לגבי רובה · והוי כאילו נזרע כולו : **והוה ליה קרפף יותר מבית סאתים** · ואע"ג דהוקף לדירה חשוב כלא הוקף לדירה דהא הוי כולו גינה ובגינה לא מהני הוקף לדירה : **דלא הוי** · ההוא מיעוט דנזרע בית סאתים דלא חשיב להבדל מן החצר ולהקרות לו שם לבדו : **אבל בית סאתים** · נקרא קרפף שלא הוקף לדירה ואע"ג דאילו הוה באנפי נפשיה כבית סאתים לא מיתסר הכא דנפרץ לחצר וחצר נפרצה לו קיימא לן דאסור לטלטל מקרפף לחצר דהוי רשות הנפרצה למקום האסור לה ואוסרין הרשויות זו לזו ואין מטלטלין לא בזה ולא בזה : **כמאן** · אמרי' דשתי רשויות נינהו : **כרבנן** · דפליגי עליה דר"ש בפ' כל גגות (דף פט.) ואמרי כל חד וחד רשות לעצמו ואע"ג דליכא דיורין בהו דליסרו אהדדי אין מטלטלין מזה לזה : **לקולא** · דאפילו המיעוט בית סאתים דמיקרי קרפף כיון דבאנפי נפשיה שרי השתא נמי שרי ולא אסרי אהדדי דאילו היה מחילה ביניהן הוה שרי לטלטולי מזה לזה כר"ש והשתא דנפרצו זה לזה לא נפרצו לרשות האסור לה אבל יותר מבית סאתים נעשה כרמלית ובהא אפילו ר"ש מודה דאין מטלטלין מחצר לקרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה והכא דנפרצו זה לזה הרי כל אחד נפרץ למקום האסור לו : **אילטבלאות** · נטועין שורות שורות ונאה לשבת שם : **לבי רב הונא** · ויותר מבית סאתים הוה והוקף לדירה וניטע אחרי כן : **קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה** · ואחרי כן בנה אצלו דירה ואמרי' לקמן הוקף שלא לדירה ולבסוף פתח לו פתח דירת ביתו לא מהני : **כילד הוא עושה פורץ בו פרלה יותר מעשר** · דהוי כמי שאין בו מחיצות וגודר וסותם אותה פירצה ומעמידה על עשר והוי כפתח ולבסוף הוקף לדירה שנפתחה לו דלעולם בעינן שיגדור יותר מעשר אמות דאי פריץ עשר לבד וגדרה לא חשיב ההוא היקף לשם דירה אלא כמי שעשה פתח דעד עשר לעולם הוי פתח : **פרץ אמה** · אבל סתימה וגדרה ועוד פרץ אמה אבל סתימת אמה החדשה וגדרה דלא פרץ י' אמות כאחד ולא גדר עשר אמות בבת אחת אלא מעט היה פורץ וגודר מיד : **עד שהשלימו ליותר מעשר** · מי אמרינן כיון דלא פרץ י' בבת אחת ולא גדר בבת אחת לא הויא היקף בזו לשם דירה או דילמא כיון דהשתא מיהא הוי החידוש של היקף יותר מעשר חשיב היקף לשם דירה : **כל כלי בעלי בתים** · לגבי כלי עץ תנינן לה במסכת כלים (פי"ז מ"א) : **שיעורן כרמונים** . לטהר מטומאתן אבל פחות מכאן חיים עליה ולא מבטיל ליה שיעורן כרמונים ניקב כמוליא רמון טהור : **וחזר וניקב** · אבל הסתימה : **ותיקנה** · הוא הדין כי לא תיקנה נמי עדיין טמא מדרס הוא והא דנקט תיקנה לרבותא דאי לאו הכי תו לא איצטריך למימר נפסקה השניה וכו' : (ב) **טהור מן המדרס** · דתו לא הוה כלי ולא חזי למדרס מלטמא תו אדם וכלים : **אבל** · כלי הוא דחזי לתשמיש אחרינא ועדיין טומאת 'מגע מדרס' עליו שהרי בשעת פרישתו (ג) מן האוזן שעדיין הוא 'מדרס (לקבל טומאה) לטמא כלים' קיבל טומאה מאביו והוי ראשון לטומאה ומטמא אוכלין ומשקין : **פנים חדשות** · אין אזנים הללו ממנו ומשניתקנו לא דרסן הזב ומטומאה הראשונה טיהרו שהרי אין זה סנדל ראשון : **ליה דין בר נש** · אלא מלאך : **כגון דין בר נש** · אדם גדול : **רחבה שאחורי הבתים** · ואין פתח הבית פתוח לה והיא מוקפת שלא לדירה ואי יותר מבית סאתים היא אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות : **ואם פתח לו פתח** · מן הבית : **פשיטא** · דבפתחה ולבסוף הוקף שרי שהרי הוקף לשם פתח : **לא צריכא** · דאית ביה בי דרי · גורן אחר הבית קודם היקף הרחבה : **מהו דתימא לדעתא דבי דרי פתחיה** · ולאו לדעתא להקיף שם רחבה :

לא אמרן אלא דלא הוי בית סאתים · אע"ג דלרבנן קרפף פחות מבית סאתים דינו כקרפף בית סאתים (ד) לטלטל ממנו לחצר משום דאין סברא שיהא שלשה חילוקים בשלשה משהווין הכא לא אסר מיעוט הנזרע לרוב שאינו נזרע במה שפרוץ לו במלואו דכיון שהוא פחות מבית סאתים לא חשיב ובטל לגבי רוב שאינו נזרע אבל בית סאתים חשיב טפי ולא בטיל ובנזרע רובו אפי' לא הוי בית סאתים אסור דבטיל (ה) לגבי רובו והוה כנזרע כולו : **סנדל** שנפסקה וכו' · הוא הדין בלא תקנה נמי דטמא מדרס דאי כשנפסקה פרחה לה טומאה תו לא הדרה לה דלא מצינו טומאה ישנה חוזרת אלא בכלי מתכות כדמפרש בסוף פ"ק דשבת (ד' טז:) והא דנקט ותקנה פ"ה לאשמועינן אע"ג דתקנה כי נפסקה שניה טהורה מן המדרס דפנים חדשות באו לכאן : **אבל** טמא מגע מדרס · פירש הקונטרס משום דעדיין כלי הוא לאשתמושי ביה תשמישתא אחרינא ולפירושו אפילו נפסקה שניה טמא מגע מדרס וקשה דתנן בהדיא בסיפא דהך משנה במסכת כלים בפרק כ"ו (מ"ד) לא הספיק לתקן ראשונה עד שנפסקה שניה טהורה ורש"י חזר בו והגיה אבל טמא מגע מדרס דעדיין כלי הוא וחזי למילתא קמייתא דהא איתקנה ראשונה ולפירושו איצטריך למיתני ברישא ותיקנה דאי לא נתקנה כי נפסקה שניה אינה טמאה אפילו מגע מדרס ואגב דתני ברישא תני נמי בסיפא ומיהו תימה מתי בא לו מגע מדרס דאם בא לו מגע מדרס ומדרס יחד כגון שדרס עליו הזב ברגלו יחף או אפי' במנעל ולא הפסיק בפשוטי כלי עץ א"כ איכא פנים חדשות למגע מדרס כמו למדרס ולפי' רש"י קמא ניחא דאפילו נפסקו ב' אזנים טמא מגע מדרס הואיל וחזי לתשמיש אחרינא ובפרק אלו קשרים (שבת דף קיב:) פ"ה דטמא מגע מדרס לפי שנגע בעצמו כשהיה אב הטומאה ולא נהירא דטומאת בית הסתרים היא דלא קיימא לן כרבי מאיר דאמר מטמא מדפריש בפשיטות בפרק בהמה המקשה (חולין דף עב:) ובהעור והרוטב (שם דף קכט:) טומאת בית הסתרים היא ומה שפירש כאן נמי דבשעת פרישתו מאוזן קיבל טומאה מאביו אינו נראה דבפרק בהמה המקשה (שם דף עב:) אמרינן דבעינן בלות מבגד גדול ואין לומר דכשתיקן אוזן ראשון לאחר שתפר אליה נעשית מחוברת ובא לה טומאת מדרס שבטלה לסנדל וכשחזר ותפר אליה השניה בא לסנדל מגע מדרס מן האוזן ותו ליכא פנים חדשות דא"כ תפשוט בעיין דהקומץ רבה (מנחות דף כד:) דלא אמרינן שבע לה טומאה ולהר"ר שמעון מיינבי"א דמפרש דלא אמרינן שבע לה טומאה היכא דטומאה בא לו מגופו אתי שפיר ועוד יש לומר דלאוזן בא מגע מדרס ומדרס יחד כשתפרה לסנדל והסנדל בטל לאוזן דאי אפשר להיות טומאה לזה בלא זה וכיון שבאו לה כאחד אין שייך לומר גביה שבע לה טומאה וריב"א אומר דלא שייך גבי מגע פנים חדשות דאפילו נפסקו שתי אזניו ראוי לקבל טומאת מגע אם מיחדו לתשמיש אחר ולא נתבטל תורת יחוד מכאן דכל שעה ושעה מתקנו ודעתו להשתמש בו אבל לנועלו אם נפסקו שתי אזניו אפילו מיחדו בטלה דעתו אצל כל אדם : **פשיטא** לא צריכא דאית ביה בי דרי · אדרב נחמן דאמר אם פתח בו פתח מותר לטלטל פריך דמפרש הש"ס פתח ולבסוף הוקף והאי פריך פשיטא אבל הש"ס דמפרש לא אמרן לא פריך דקמ"ל הוקף ולבסוף פתח לא מהני לאפוקי מהני אמוראי דלקמן (ל' כה.) גבי אבורקי:

לא

לחזו

עין משפט נר מצוה

כט א ב מיי' פט"ז שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ט :

ל ג ד מיי' שם הל' ה וטוש"ע שם ס"כ :

לא ה מיי' פ"ז מהל' כלים הלכה ג :

לב ו מיי' פ"ז שם הלכה יב :

לג ז ח מיי' פט"ז מהל' שבת הלכה י טור ש"ע א"ח סי' שנח :

לד ט מיי' שם הלכה ו טוש"ע א"ח סי' שנח סעיף יא :

◆

רבינו חננאל

מרובעות כדי שיהא נשכר הזויות לר' אליעזר דאמר אם היה אורכה יתר על שנים ברחבה אפילו אמה אם היא מרובעת לא שרי לטלטולי בה דכי (אשכחת) [משחת] לה באלכסונא מזוית לזוית (אשתכח) [אשתכחו] טפי מן שנים ברחבה כר' חנינא בן אנטיגנוס. [דכתיב] זה יהיה לכם גבול לזה אתה (אומר) נותן פיאות ואי אתה נותן פיאות לשובתי שבת. ואילו ר' יוסי דאמר אפילו אורכה כשנים ברחבה [אפי'] מרובע [שרי] דיליף ממשכן דהוא . ארכו ק' אמה ורחבו נ' אמה שנמצא ארכו מרובע כשנים ברחבו אע"ג דאלכסונו טפי מן שנים ברחבה שרי כרב אחא דאמר המעביד ד' אמות ברה"ר אינו חייב עד שיעביר הן ואלכסונן ואמר רב פפא בדיק לן רבא עשור ברשות הרבים גבוה י' ורחב ד' מי בעינן הן ואלכסונן אי לא ופשטנא מיהא דתני רב חנינא כזה יהיו כל שובתי שבת ובהא אסיקנא הלכתא כרבי עקיבא והלכתא כר' יוסי ותרווייהו לקולא דאפי' אריך וקטין ואפילו לא יש בה שומירה ולא בית דירה שרי. קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה אם ניטע רובו הרי הוא כחצר פי' לא אפקיה מתורת חצר דעבידי אינשי דנטעי אילנות בחצר . ועדיין תורת חצר עליו . אבל אם נזרע רובו בא זריעתו ודחה את ההקפה שהקיפו לשם דירה לפיכך אמרו הרי הוא כגינה ותנן לא אמרו בית סאתים אלא בגינה ובקרפף אבל יתר מיכן אסור . וזה כיון שהוא יתר מבית סאתים אסור דהא זריעתו אפקיה מתורת דירה . אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמרו שבאה זריעתה ובטלה תורת הקפתו לדירה אלא בזמן שהוא יתר מבית סאתים אבל בית סאתים מותר . דתנן אחד גגות אחד חצרות ואחד קרפיפות [רשות אחת הן] לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית ואקשינן לר' שמעון נמי אפילו בית סאתים כיון שנזרע רובו בטיל ליה מיעוטו לגבי רובו וחשיב כמי שלא הוקף לדירה כיון שזרעו ליהוי כי קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כשם שזריעתו עשאתו כשרה כך תעשה ביתר מבית סאתים אלא אי אתמר הכי אתמר הא נזרע מיעוטו שרי : אמר רב הונא בר' ירמיה מדפתי מתני לה לקולא הא נזרע רובו הרי הוא כגינה ואסור . הא מיעוטו שרי . אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמרו אלא בית סאתים אבל יתר מבית סאתים אפילו שלא נזרע אלא מיעוטו אסור* כמאן כרבנן: איצטבלאות. עיקר המלה ארוות סוסים הוא בלשון יוני ופירושו כי נטעו אילנות זה בצד זה כגון העמדת סוסים בתוך ארוותיהם זה בצד זה ואסקינא דאע"ג דאינה עשויה איצטבלאות מותר כרב נחמן: אמר רב נחמן אמר שמואל קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה פ"ר בו פרצה יתר מעשר אמות וחוזר וגודרו לשם דירה ועוד פרץ אמה וגדרה לשם דירה עד שהשלים יתר מי' אמות נעשה כאילו נגדר לשם דירה נעשה כאילו

*) [לפי הנראה מן הסוגיא צ"ל דלרבנן אפילו בית סאתים אסור ואולי צ"ל כמאן כר"ש והכ"ו: שהגיה נגמ']

מסורת הש"ס

פ"מ

לעיל ד: ברכות מח. סוכה ו. שבת קיב: כלים פי"ז מ"א

שם פכ"ו מ"ד שבת קיב:

פ"א קמתקנא

[שבת קיב: ע"ז ע:]

פ"א פתח

[צ"ל אחוה]

גי' יעב"ץ דרבא

◆

הגהות הב"ח

(א) גמרא שניתה לנו סנדל דתנן סנדל שנפסקה אחת: (ב) רש"י ד"ה טהור מן המדרס דתו וכו' הד"א עם ד"ה אבל וכו' : (ג) שם מן האוזן שעדיין היה מדרס לטמא כלים נ"ל והיבת לקבל טומאה נמחק: (ד) תוס' ד"ה לא אמרן וכו' בית סאתים ואין יכול לטלטל ממנו : (ה) בא"ד דבטיל מיעוטו לגבי רובו:

מושג

נטע רובו של קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה - האם בזה שיהו נטוע אצטבלאות (שורות שורות) כדי שלא יתבטל שם דירה שלו

מושג

קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה - כיצד עושים שיהא היקף לדירה

מושג

רחבה שאחורי הבתים יותר מבית סאתים - אינו הוקפה אותה למקום הראוי [illegible]

מושג

קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה ונתמלא מים